

SLOVENSKI NAROD.

izhaja vsak dan, izvzemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati, za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gold., za pol leta 8 gold., za četrt leta 4 gold. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gold., za četrt leta 3 gold. 30 kr., za en mesec 1 gold. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kraja, za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele za celo leto 20 gold., za pol leta 10 gold. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gold. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četrti-stopne pedit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani na celovski cesti v Tavčarjevi hiši „Hotel Evropa“. Opravištevno, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Tavčarjevi hiši.

Za vednost.

(Beseda o ustanovljenju univerze v Ljubljani.)

I.

Ω. Uživaj vse slasti tega življenja — to je deviza bogatih; trpi od jutra do večera in v sanjah po noči za kosček kruha — pa je strašni „moraš“ ubožnemu. Zarad tega doba, v kateri živimo, nij prijazna idealizmu, zarad tega prečestokrat človek obupava nad ideali, ter se pofilistri. Kruh mu je prvi, potem prihajajo še le ideali, katerih podoba pa je uže obledela, da nij več poznati. Te besede značijo zadosti materialni dih sedanjosti.

Nij čuda, da je ta materialni dih časa vtisnil svoje znamenje tudi univerzam, gojiteljicam vednosti, iskajočim resnico, ki navdušujejo svoje otroke za ideale človeštva. Letno poročilo c. kr. naučnega ministerstva za leto 1874 konstatira, da je ta materialnost kriva, da pojemajo vse univerze v Avstriji, ker jim manjka dobrih učnih močij. Najboljši možje te stroke, pravi poročilo, so — ali zapustili Avstrijo, ter sprejeli poziv na boljšo stopinjo v inozemstvu, ali pa so bili poklicani v visoke državne službe (v šestih letih šest).

Poslednjih močij je politika odtegnila katedru. Možje bi bili pač boljše storili svojo dolžnost, ter zadostili svojemu poklicu za življenje, ko bi se ne bili dali zapeljati sireninim glasom lastne čestiželjnosti, ampak ko bi bili ostali na mestih, katere so po polnem izpolnili, namesto, da so se vsedli na sedeže, katerih terjatvam le dvomno zadostiti morejo.

Tako so se poizgubili stebri avstrijskih visocih šol. Naslednikov njihovih pa nij. Se ve da, kdo se bode vtopil v globočino vednostij, ter trudapolno iskal resnice, ko vse krog njega brez resnice, da — z lažmi išče in nahaja zadostjenja svojemu telesu, — duh ne zahteva veliko, blesk mu zadosti, za jedro se ne zanima, — kdo se bode zadovoljil skromnim stališčem učitelja mladine, zadovoljil lastnim tolažilom, da je učeč vednost in resnico dosegel svoj vzvišeni namen, — ko vidi in ve, da more v drugem stanu več pridobiti.

Idealizem je šel po vodi.

Na tak način se je zgodilo, da je le malo popolnem sposobnih mož za službo profesorja na univerzah, da je za to tretjina sistemiziranih profsorskih sedežev na avstrijskih univerzah prazna in da je malo upanja na dostojni narastaj.

To je tem bolj neprilичno, ker število avstrijskih univerz — šest jih je — nij v nobenem razmerju niti s številom prebivalstva države, niti s številom obiskovalcev visocih šol. V primeri s številom

študentov na inozemskih univerzah in s številom univerz k številu prebivalstva bi morale biti v Avstriji najmenj še tri ali štiri univerze, ker sicer trpita zarad prenapolnenja nekaterih, sanitarnost in prospeh nauka ob enem.

A kako obuditi nove univerze, če se še učne stolice na obstoječih ne morejo dostojno namestiti? Zraven finančnih obzirrov je uvaževanje tega pomanjkanja najvažnejši faktor, ki zapreke stavi ustanovljenju novih domov vednostij.

Te zapreke odpraviti je prva skrb — vsaj morala bi biti — skrb vestnega državnega vodstva v nauku. Omenjeno poročilo zato pravi, da je vlada obrnila svojo pozornost na nje, ter ustanovila tako zvane seminare — posebne učne vaje v ožjem krogu marljivejših, kjer se bode po skupnodelnosti profesorjev s študenti teoretična vzgoja bolj temeljito mogla čuvati, kjer se bode obiskovalci teh seminarov v dotično vednost globlje mogli uvesti, nego je bilo to do sedaj mogoče, ko je bil študent, zapustivši kratki in površni kolegij navezan sam na se in na svoje mrtve knjige. Na ta način, meni vladno poročilo, se bode več mladeničev, ki imajo zmožnost in dobro voljo, posvetilo teoriji vednosti, nego sedaj, in ž njo poklicu akademičnega učiteljstva, ker bodo uže v študentovskih letih naveden na pot svojega prihodnjega poklica za vse življenje.

A še drugega je treba, da bodo ti seminary obiskovani, ter da ne bode po končanih študijah materialnih zaprek prihodnjemu poklicu: denarne podpore.

Mnogo študentov, kakor vsak ve, ki je sam bil, in ne najmenj talentiranih, pride na univerzo zelo pomanjkljivimi, ali celo nobenimi materialnimi sredstvi. Namesto, da bi porabil čas v lastni poduk, prodajati ga mora, da se sam živi, in ko trudapolno dovrši študije, skrbi naravno, kje bode prej do kruha prišel. Kruh je prvi, potem še le pridejo ideali. Da po tem tacem nij lahko mogoče, posvetiti se poklicu akademičnega profesorstva, je lahko uvideti, če se pomisli, da začetniki: privatni docenti — nemajo od države nič plačila. Predlaga se tedaj po večkrat omenjenem poročilu, da se v budget naučnega ministerstva postavi precejšna svota (40.000 gold.) za podporo talentiranih študentov, ki aspirirajo na akademično profesuro, in privatnih docentov. Tako se jim bode olajšala skrb za vsakdanji kruh, ki duh mori in pokopava energijo.

Mi Slovenci še nemamo nobene visoke šole; da jo dobimo, treba vseh naših močij: „Nič vreden narod, ki ne stori vsega za svojo čast!“ In tu gre za našo narodno prihodnost in našo čast. Za to bi mi

svetovali našim mladeničem vseh fakultet na različnih univerzah, naj se poprimejo omenjenih sredstev, ki so jim na ponudbo — saj duševnih zmožnostij jim ne manjka, naj si vzamejo srce, ter obrnejo vso svojo marljivost krepkim in močnim duhom v intenzivne študije, da dosežejo profsorske stolice na univerzah, ter potem iz tega stališča delajo za svoj narod. Tudi mi Slovenci se moramo vspeti enkrat na stališče omikanih narodov.

Uže mnogokrat se je povzdignil glas, da se ustanovi v Ljubljani univerza, ali vsaj pravoslovna akademija. Brez uspeha. Uže vemo zakaj, saj poznamo svoje nasprotnike. A o tem govorim v prihodnjem „Slovenskem Narodu“.

Iz deželnih zborov.

Deželni zbor kranjski.

(I. seja 6. aprila.) Navzočnih je bilo 26 poslancev. Predseduje deželni glavar dr. Kaltenegger, vlado zastopa g. Widman. Dr. Poklukar se je presel in zavzel izpraznjeni sedež dr. Coste, tikom dr. Bleiweisa. Novi poslanec Grasselli se je vsedel v centrum. Občinstva na galerijah je precejšnje število navzočnega. Deželni glavar prične deželni zbor z ogovorom, v katerem pravi, da bode deželni zbor v tej sesiji bavil se samo z administrativnimi stvarmi. (Bomo videli Ur.) Edina postava, ki se ima v tej sesiji izročiti je občinska postava. Da deželni odbor postave do denes še izgotovil nij, kriv nij samo kratek čas, ki je bil deželnemu odboru za obravnavanje te važne postave na razpolaganje, nego posebno različnost mislij v glavnih načelih. Jutrnja enkventa, h kateri so poklicani tudi župani in izvedenci iz raznih krajev dežele, bode poslanec ponudila priliko, se vsaj v glavnih točkah zediniti z mnenjem dežele. Deželni glavar prosi vladnega zastopnika za pomoč vlade pri obravnavah, potem se toplo spominja umrlega dr. Coste, omeni prijazni sprejem od strani cesarja pri njegovem bivanju v Ljubljani in z trikratnimi slava in živio-klici na cesarja proglasi deželni zbor kranjski otvorenim.

Vladni zastopnik vit. Widman z obli-gatnimi besedami pozdravlja poslance in obeta podporo od strani vlade.

Poslanec Peter Grasselli stori ob-lubo.

Za reditelja zbornice se volita dr. Poklukar in dr. Zavinšek.

Za verifikatorja Murnik in Dežman.

Deželni glavar predlaga v imenu dež. odbora, da se volijo sledeči odseki: Finančni odsek z 9 udi, peticijski odsek z 8 udi, odsek za pretresovanje poročila o delavnosti

deželnega odbora z 5 udi in gospodarski odsek z 7 udi. Predlog se sprejme.

Prihodnja seja v četrtek ob 10. uri.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 7. aprila.

Na češkem deželnem zboru se udeležuje tudi devet mladočehov. — Sicer so pa znamenja, da se tudi v staročeškem taborju pripravlja preobrat. „Posel z Praby“ svetuje staročehom, naj resno vprašanje v posvèt vzemó, ali ne bi bilo tudi za nje najboljše, udeležiti se deželnega zbora. Ob enem je tudi „Politik“ začela v udeležbo z vrsto član-kov pisati, v katerih bode pogoje navela, pod katerimi Čehi svojo pasivnost pusté in se poravnajo.

Na tirolski deželni zbor so prišli tudi vsi italijanski južno-tirolski poslanci, kateri se dosedaj niso udeležili zborovanja, torej bodo pasivno politiko popustili.

Vnauje države.

Iz Benetk so časopisi polni dopisov in telegramov o navdušenem in sijajnem sprejemu, katerega so Italijani napravili našemu cesarju. Mesto je bilo krasno razsvetljeno, ladije na morji v bengaličnem ognji. Grof Andrassi je bil eno uro dolgo pri laškem kralji. Pri obedu, kjer je bilo 80 oseb, je pil Viktor Emanuel na vedno edinost mej Italijo in Avstrijo, avstrijski cesar se je zahvalil v odgovorski napitnici za srčen sprejem in napil na blagor in prospeh Italije.

Francoske novine se veselé shoda vladarjev in ga smatrajo kot podlago miru v Evropi. Isto tako tudi angleški listi laskavo pišejo o tem predmetu. „Times“ pravijo, da je ta shod najzanimivejši in morda najvplivnejši na bodočnost izmej vseh vladarskih shodov zadnjega časa.

Nemška Bismarkova „Nord. Allg. Ztg.“ prinaša članek poln jeze in nevolje nad tem, da baje avstrijski ultramontani pripravljajo addresso na Windhorsta.

Dopisi.

Iz Celovca 6. aprila. [Izv. dopis.]

Denes se je sešel koroški deželni zbor. Od strane deželnega odbora nij kaj posebno važnih predlogov, razun reguliranja Zile, bistriškega potoka, potem nekatere spremembe občinskih redov in manjše deželne zadeve. Čas za zborovanje je le kratek in treba ga bo dobro porabiti. — Pri nas nij nič kaj posebno novega, spomladanskega vremena še nij kaj preveč opaziti, kateri se le kaj počasi vmika. — Če bode v deželnem zboru koroškem kaj za Slovence zanimivega bodem pisal. (Prosimo. Ur.)

Iz Mengša 4. aprila. [Izv. dop.]

Dolga zima, katera nas je s svojo mrzloti močno nadlegovala in sem ter tja, posebno po strehah, precej škode napravila, popušča gospodstvo dolgo pričakovanej spomladi. Veliko noč smo praznovali breznavadno pri velikem snegu, ki je ležal še po ravninah, če ravno se je hribovje uže znebilo bele odeje. Sedaj pa kmetje pogledujejo po svojih setvah ter presojujejo, kaka bode po dolgej zimi letina, kako se bode izplačevalo njih delo in njihov trud.

Naša precej zanemarjena cerkev je dobila nekoliko prijaznejši izgled. Veliki altar je novo premalan in drugo cerkveno orodje primerno na novo napravljeno, deloma popravljenno. Zasluge za te naprave imajo tukajšnji odličnejši krogi, akoravno tudi ljud-

stvo radodarno pripomore za take naprave. Ko bi se jim le za to naš gosp. župnik tudi spodobno zahvaljeval! Ko je bilo velikonočno nedeljo darovanje, pri katerem je nabral pri sedanjih slabih časih po dolgotrajajočej zimi celih 84 gld. nekoliko krajecarjev in pol, nij se mogel premagati, po darovateljih krajecarjev in polu brezobzirno udrihati, nego se ljudstvu spodobno zahvaliti. Kaj je bilo treba naštevati, koliko darovateljev je dalo petak, koliko desetice? Zakaj mu nijso tudi krajecarji po volji, če romajo iz blazega namena pred altar? Torej le priljudneje, po krščansko v pravem pomenu, pa se bomo raje videli.

V Mengšu imamo tudi šolo in celo dva razreda, kakor pristuje trgu; pa vsaj smo imeli uže takrat 2 razreda, ko je bil Mengeš samo dolga vas.

Dalje vsak dobro ve, da nemamo niti enega otroka, ki bi le eno besedo nemško umel, da torej je in morabit šola narodna. Kak namen torej ima napis nad vratmi „I. Classe. II. Classe“? Vsaj je pred nekoliko meseci stal ravno tu napis: „I. razred, II. razred“. Morda je to napredek glasovitega Pirkerja? In če tudi; imajo naši učitelji res tako malo vestnosti, da ne zmožnemu šolskemu nadzorniku na ljubo začenjajo hlinjenje s takimi smešnostmi in budalostmi? Gospoda, take malenkosti spričavajo večkrat glasneje o slabi pedagogiki, nego druga učiteljska pomanjkanja, bodi si v tem ali drugem predmetu. Kako morete posameznim otrokom vcepiti s časom resnost, odkritosrčnost in pravo možatost, če ste sami veterinjaki? Vsaj mora vaš g. nadzornik sam vihati nos, ko vidi, kako vi razumejete njegovo ponemčevalnost. Lepše ime znali bi si pridobiti, ko bi namesto omenjenih znamenj nemškotovanja vedeli Mengšanom prigovarjati, da si s časom napravijo sedanjemu času primerno poslopje za svojo mladino, ter da vam izročeni otrokom veste vcepiti veselje do učenja. Tu začnite, in vaša narodnost ne bode mogla bosti vašega nadzornika v oči.

Kakor znano, ima Mengeš s Trzinom, Loko, Topolom, Domžali, Jaršem itd. tudi svoj okrajni šolski svet. Kdo je ud tega sveta, kdo je predsednik, to pa bode svet težko vedel, jaz tudi ne vem. Precej kosmato vest mora ta svet imeti, kajti ne spominjam se, da bi bil kedaj zboroval, ter se posvetoval o šolskih potrebah. Ali pa jih morda nij nič? Sem ter tja se vidi na tukajšnji pošti pismo z nemškim naslovom: „Ortsschulrath Mannsburg — An die Bezirkshauptmannschaft Stein“. — Žalostno je, da se tako velik kraj kot Mengeš tako malo briga za šolo, iz katere izhaja kultura in z njo blagostanje narodov. Tu gospoda je kraj izdatnega delovanja in komur leži blagor ljudstva na srečo, gotovo ljudstvu ne bode malal samo nebes in pekla, temveč mu razložil in ga napeljeval kako naj si ustvarja tu na zemlji srečo.

Morda bodo te male opazke, izjavljene iz blagega namena, brez mrzenja do posameznih oseb pale na rodovitno zemljo.

Iz Vipave 3. aprila. [Izvirni dop.] Najnovejši način, po katerem dandenes nekateri učitelj definitiven postati želi, kaže to-le: Vipavsko narodno šolo osrečil (?) je pričetkoma tega šolskega leta, po „Slovenskem Narodu“ uže znani učitelj gosp. Jurij

Adlešič — „nach Umständen Adleschitz“ iz Kamnika, kateri je — površno povedano — poleg formalnega slovenskega običaja, tudi mej učitelji Vipavske doline, še le v kratkem očitno pokazal se, kot ponosnega nemškutarja. Pričetkoma skrival je kot maček kremplje, potuhнено nemškutarstvo, vpisal se celo v našo Vipavsko čitalnico; a sedaj, ko misli se uže definitivnega, raztegati je jel svoje polževne roge.

Prišedši sem, najde svojega strijčka, v osebi dekana Grabrijana, kateri je tudi predsednik sedanjega krajnega šolskega sveta. „Kaj, šmencajte! mar bi ne bilo prav, če bi ponižni Vipavci, tebi kot vodji 4 razredne ljudske šole Vipavske, ta sedež uže zaradi časti in sposobnosti (?) stánovitno pripoznati hoteli?“

„Zgodi naj se Vaša volja“ reče zelo ustrežljivi strijčnik. — In res, zgodilo se je tako.

Povod neke seje kraj. šol. sveta bil je zelo važen. Omenjeni gospod predsednik — končaje navadne obravnave — namigne svojemu strijčniku, naj odide. Potem prične okoliščinam primerni govor, naj se gospod vodju Adlešiču podeli „zasluženo“! stalno službovanje v Vipavi. Na to odgovarjajo in sklenejo vsi udje kraj. šol. sveta, naj se z odločbo počaka, da bode vodja pokazal kak prav za prav je; kajti tudi pretečeno leto se je (na predlog ravno istega g. predsednika) na prošnjo nekega tukajšnjega učitelja, isto tako sklenilo. — „Pa to je sedaj vse drugače, čemu čakati, saj delavnost g. vodje je uže v njegovej osebi (in sorodstvu z g. predsednikom) razvidna!“

Iznajde se brž drug način.

Nadučitelj g. Adlešič roma nekaj dnij pozneje do vseh udov omenjenega šolskega sveta s pismeno prošnjo kategorično molodovaje, naj mu podpišejo definitivnost — ako pa ne — bode se nemudoma sam drugam v službovanje premestil. (Brž, ko ne v Kamnik, ali kam-li?) Se ve, taka izguba bila bi težka, a vendar nobeden nij volje bil, tej želji vstreči. Iznajde brž se druga past. In glejte! lovil jih je ob žalni prigodbi pogrebne spreveda, pomagal je — to se ve da, strijček — predsednik, da so spremljevalci, udje krajnega šolskega sveta pridržani bili in so na govor gosp. predsednika podpisali imena na prošnjo onega zaželenega vspeha, dasiravno najbližnji podpredsednik, kateri bi pri takih okoliščinah k temu navadnemu lokalnemu posvetovanju, postavi primerno vsaj povabljen biti moral — še ta za tak svet in sklep vedel nij. Ne bode se li g. namestnik zaradi tacega preziranja etc. pritožil? To se je godilo najnovejše dobe pri krajnem šolskem svetu v Vipavi. Komentarija nij treba!

Domače stvari.

— (Volilce prvega razreda) v Ljubljani, ki denes 8. aprila od 8. do 12. dopoldne volijo v mestni zbor, opominjamo in prosimo, naj se gotovo udeležé volitve in volijo neodvisna dva meščana, g. Horaka in Pakiča. Gospod Horak za mestne interese, posebno za obrtniške, dela uže 20 let, o zaslugah dr. Pfeiffererjevih noben meščan nič ne vé.

— (Umrl) je v Ljubljani predsinočnem na nagloma zadet od mrtuda g. Franco

Rudesch, deželni poslanec nemškutarskega velicega posestva in kandidat nemškutarske stranke za današnje volitev v ljubljanski mestni zbor.

— (Dnevni red II. seje deželnega zbora kranjskega) 8. aprila dopoldne ob 10. uri, je ta-le: 1. Branje zapisnika I. seje. 2. Naznanila zborničnega predsedstva. 3. Poročilo deželnega odbora o volitvi deželnega poslanca za kmetijske občine volilnega okraja Radovljsko-Kranjskegorskega. 4. Volitev 9 odbornikov v finančni odsek. 5. Volitev 5 odbornikov v petičijski odsek. 6. Volitev 5 odbornikov v odsek za letno poročilo deželnega odbora. 7. Volitev 7 odbornikov v gospodarski odsek. 8. Poročilo deželnega odbora s proračunom zemljišno-odveznega zaklada za l. 1876. 9. Poročilo deželnega odbora zaradi povečanja vžitninske priklade za zemljišno-odvezni zaklad za l. 1875. 10. Poročilo deželnega odbora s proračunom za l. 1876 in z računskim sklepom za l. 1874. sadje- in vinorejske šole na Slapu. 11. Poročilo deželnega odbora s proračunom ustanovnih zakladov za l. 1876. 12. Poročilo deželnega odbora s proračunom deželnega zaklada in njegovih podzakladov za l. 1876. 13. Poročilo deželnega odbora s proračunom za l. 1876. in računskim sklepom za l. 1874. norišno-stavbenega zaklada. 14. Poročilo deželnega odbora s proračunom za l. 1876. in z računskim sklepom za l. 1874. normalno-šolskega zaklada.

— (O ljudskem gibanju v Ljubljani leta 1874.) Leta 1874 je bilo v Ljubljani 208 zakonov sklenenih; najmlajši ženin je bil 22, najstarejši 64 let star; najmlajša nevesta 18, najstarejša 70 let stara. Otrok se je rodilo 754, in sicer 379 moškega, 375 pa ženskega spola, mej tem je bilo 206 nezakonskih otrok. Mrtvih se je rodilo 14 otrok. Umrlo je kakor je bilo v „Slov. Narodu“ uže omenjeno 1123 oseb, namreč 565 moških in 558 ženskih. Torej je več ljudij umrlo, nego je rojenih bilo. Najstarejša oseba je bila 96 let stara. Od teh jih je 127 na kužnih boleznih, 15 na koleri, 101 na kozah, 7 vsled težkega poroda, 861 na navadnih boleznih umrlo, eden se je obesil, 7 jih je ponesrečilo, eden je bil umorjen in 3 so bili ubiti.

— (Sreča v nesreči.) Iz Maribora se nam piše: 4. aprila nocojšnjo noč se je peljal iz Ptujja fjakar Tone z nekim laškim popotnikom. Noč je bila silno temna in fjakar je bil po svoji stari navadi gotovo tudi nekoliko preveč v kozarec pogledal, za torej tudi na svojem sedežu dremal, pripehljal se je do kraja, kjer železnica čez cesto na Koroško pelje. Ranta čez cesto je bila odprta in konj, kateremu je pot uže znana, prestopa počasi čez šine. Kar pridirja mašina brez voz in zgrabi zadnja kolesa in zadnji del voza popolnem proč, a posadi popotnika brez poškodovanja na tla. To se ve, da je mož od strahu nekoliko na tleh počival, ali zgodilo se mu nek celo nič nij. Naš Tonče pak se je iz spanja pod svojim mirnim konjem zbudil in je bil naenkrat trezen, kar je sicer pri njem malo kedaj za viditi.

Razne vesti.

* (Nepravi Kranjec.) V dunajskih listih čitamo: Minole dni pride v Perrenov-

dovo novčeno menjarnico, v koroškej ulici št. 16, nekov mož, ki se je izdajal za mlinarja iz Kranjskega, ki hoče z bankirjem skleniti kupčijo v znesku 20.000 gld. V petek neznan mož zopet pride in je rekel, da se naj ta kupčijska zadeva takoj sklene. Ker je slednji dalje omenil, da ima njegova tašča denar za njega pripravljen, pošlje Perrenovd slugo k omenjenej. Sluga res pride kmalu nazaj, ali gospé nij mogel najti. Mlinar mu pové zopet štiri druge kraje, v katerih naj sluga poišče taščo njegovo, katero pak tudi nij našel. Mej tem se je jelo mračiti, kazalec na uri oznanjeval je 8 uro, ali sluga pak še nij bilo nazaj. Kar hitro izvleče neznan mož kremenjski kamen iz žepa, ter z njim udari po glavi bankerja z namenom, da bi ga oamnil. Toda napadeni Perrenovd se je možato branil, da je mlinar moral pobegniti. Ali policija ga je vjela na ulici. Imenuje se Jos. Kurzmaier, je doma iz Greina n./D. in star 38 let, kakor se je izpovedal sam na policiji, ter ugovarjal, da bi bil z roparskim namenom napadel bankerja, nego ga je le z maščevanja, ker mu je ponujal za nekov Rudolfov loz premalo, kar je pak le izmišljeno.

Poslano.

Ker so za ljudsko šolo v Gomilskem čudni prigodki popolnoma dozoreli, ki jasno pričajo, kako se šolske postave na kvar ubogega priprostega naroda napačno obračajo, si štejejo v dolžnost, sledeče objaviti:

Leta 1869 je služil v Gomilskem v svojem poklicu pošten in marljiv učitelj, g. Josip Bračič. Nenadno ga začneta Jakob Stuernigg, ki je leta 1867 učiteljski stan popustivši (iz Idrije) v Gomilsko prišel, in njegov brat, po „Slov. Narodu“ uže znan gosp. župnik, obrekovati tako dolgo, da se je tu učiteljski službi odpovedal, ter nas zapustil leta 1870. Za njim je bil začasno nameščen g. Anton Pustoslemšek in potem Franc Belec. Zadnji je zapustil našo šolo meseca aprila 1871 in potem smo bili brez učitelja tri mesece. Služba je bila takoj razpisana in prosil je zanj izvrsten učitelj, gosp. Martin Zarnik iz Kroke. Krajni šolski svet je njegovo prošnjo se spričevali vred dne 2. maja 1871 okrajnemu šolskemu svetu na Vranskem predložil. Akoravno nij bilo proti g. Zarniku nikakega postavnega najmanjšega zadržka, je ostala njegova prošnja pri okrajnem šol. svetu, ali Bog vedi, kje tako dolgo nerešena, da sta se do 12. septembra 1871 za službo oglasila še poprej omenjeni Jakob Stuernigg in Martin Zupančič, in 15. septembra 1871 je bil stari zavoljo nesposobnosti penzionirani učitelj Anton Koprivšek „wegen Mangel geeigneter Bewerber“ kot začasni učitelj izvoljen in okrajni šolski svet nam ga je uže meseca julija istega leta poslal. Tako so nam izvrstnega g. Zarnika odrinili in, kakor smo mimogredé čuli, zato ker je predobro slovenski znal.

Leta 1872 si je Anton Koprivšek nogo zlomil in zatorej moral našo šolo zapustiti. A za njim nam je bil isti Martin Zupančič kot začasni učitelj poslan, ki 15. septembra 1871 nij bil „geeigneter Bewerber“. Ta prav slab izgled treznosti je služil pri nas do konec novembra 1873. Služba je bila že 15. maja zopet razpisana. Prosila sta zanj gg. Boštjan Sirk in Jakob Stuernigg in pred dotično sejo okrajnega šol. sveta je predložil krajni šol. svet še prošnjo izvrstnega podučitelja Josip Klopčič-a pri sv. Pavlu v Savinski dolini. Naše jali smo se, da vendar enkrat dobimo učitelja, s katerim bi se naša šola na dostojno stopinjo povzdignila, kajti šola, ki ima slabega učitelja, ne more nikdar dobra biti. Pa kaj se zgodi? Krajni šolski svet obrača in se trudi, da pridobi za učiteljsko službo v Gomilskem dobre prositelje, okrajni, oziroma deželni šolski svet pa obrne vselej

tako, da nam se slabim dobre odrine. „Zu-folge Erlasses des hohen k. k. Landesschul-rathes vom 30. Oktober 1873, Z. 5039, wurde der Lehrerdienst zu Gomilsko dem Jakob Stuernigg interimistisch verliehen, weil Sebastian Sirk sein Gesuch zurückge-zogen hat.“ Zakaj je g. B. Sirk svojo prošnjo nazaj vzel, smo zvedeli lani po naključju: G. Jurij Agrež, nadučitelj v Braslovčah in ud okrajnega šol. sveta, mu je poslal pismo, v katerem mu je učiteljsko službo v Gomilskem prav črno namalal, ter svetoval, naj nje nikar ne sprejme. Kaj ne? to je vrli zastopnik učiteljev, ki se čuti poklicanega, da dobre učitelje od svojega okraja odvrča, ter slabim in nevednim na mesto pomaga!

Ker je bila služba J. Stuernigg-u začasno oddana, smo prosili spomladi pr. l. okrajni šolski svet za zopetni razpis, a odgovoril nam je, da se bode koncem šolskega leta 1874 omenjenemu začasnemu učitelju za stalno oddala. Strmé smo premišljevali, kako in kdaj smo zaslužili tak odgovor. Tako prisiljeni smo poslali na drobno motivirano prošnjo z vsemi čudnimi datumi dne 12. septembra pr. l. deželnemu šolskemu svetu, da bi Stuernigga za učitelja na naši šoli ne potrdil, temuč službo razpisati ukazal. Omenjena služba je bila potem dd. 27. septembra do 20. oktobra pr. l. razpisana. Zanj so prošnje vložili: gg. Jakob Stuernigg, Ferdinand Kalingar in Gašpar Hrovat. Ko je razpis uže davno dotekel, so vložene prošnje še mirno spale. Nam se je močno zdelo, da se bodo zvijače, s kakor-šnimi so se poprej odrinili gg. Zarnik, Sirk in Klopčič, zopet ponavljale. Dne 19. novembra pr. l. je okrajni šolski svet imel imenovanje učitelja za Gomilsko na dnevnem redu. Stuernigg je šel omenjeni dan tudi na Vranksko. Vzel je soboj priprošnike, ki v fari nejmajo pomena, a za čašo vina gredo, kamor kdo hoče. Vedenje te zale, v preobilosti vina presrečne deputacije nam je potem pričalo, da je okrajni šol. svet ne menivši se za naše dokaze in opravičene pritožbe, preskočivši najboljšega, po določbah šolske postave popolno skušenega Gašpar Hrovata in za njim Ferd. Kalingaria izvolil nesposobnega in neolikanega Stuernigg-a.

Zopet smo bili prisiljeni, pomoči iskati na višjem mestu. Poslali smo 5. decembra 1874 dva moža, Josip Janežiča, krajnega šolskega nadzornika, in Gašpar Šorna v Gradec, da bi tam dostojno motivirano prošnjo, oziroma pritožbo izročila c. kr. deželnemu namestniku. Ker ga tačas žalibog nij bilo doma, sta bila poslana do c. kr. deželnega nadzornika g. Rožeka. Sprejeta sta bila povsod zelo prijazno in g. c. kr. nadzornik njima je obljubil, da dobi Gomilsko dobrega učitelja. S tem popolno zadovoljna, ker krajni šolski svet baš to želi in prosi, sta se vrnila v najlepši nadi, da je njun pot imel dober vspeh.

N š čin se je potem razvedel. Okrajnemu šol. svetu je prišel kakor tru v peto. Stuernigg je začel se svojimi zalimi privrženci za-se podpise nabirati. Naberačljivi jih je nekaj, a od takih, ki v fari nemajo veljave; n. pr. njegov (Stuerniggov) vsakdanji družnik je gospodar, kateremu je kurator postavljen. Mi smo proti tej agitaciji poslali okrajnemu šolskemu svetu ugovor, podpisan od krajnega šol. sveta, od občinskih zastopov Gomilškega in Grajske vasi in še od drugih v teh občinah veljavnih možev.

Dne 11. marca t. l. je imel okrajni šolski svet zopet sejo na Vranskem. Stuernigg se ve da nij manjkal. Prišel je mole-dovat kakor vselej pri taki priložnosti. Vsakako je tačas zvedel, da je zmaga njegova, kajti v družbi nekaterih okrajnih šol. svetovalcev se je tako napil, da je bil medpotoma prav škandalen izgled priprostim ljudem in sramota učiteljem. Domu ga je pripe-

ljaj nadučitelj, uže omenjeni gosp. Agrež, celo nezavednega.

Uže leta 1869, ko se je začela agitacija proti g. Bračiču, smo sprevideli namen Jakob Stuariniga in njegovega brata g. župnika. Prosili smo pri neki priložnosti g. okrajnega nadzornika Peter Kapuna, da bi nam pomagal. Obljubil nam je za trdno, da se nam ne bo usilil zelo sovražni Stuarinigg, ker nij dovolj izučen, da se nam bode potrdil le taki, ki je dovolj izučen, da se nam bode potrdil le taki, ki je dovolj zmožen in katerega si bomo sami izbrali. Gospod nadzornik je tačas rekel, da bi Stuarinigg moral na novo preskušeni biti, ako bi hotel postati učitelj za trdno na naši šoli. No, mi vemo, da doslej nij nikake nove skušnje naredil, da čez šest let, t. j. od leta 1867 do konca novembra 1873 nij bil učitelj, da nij sposoben po določbah nove šolske postave v vseh predmetih podučevati, zlasti ne v realijah, telovadbi, novi meterski meri itd., da je zelo neolikan v vsakem obziru, da nij prijatelj literature in sploh napredka; in zdaj smo se prepričali, da gosp. okrajni nadzornik čisto proti svoji lastni obljudi, proti svojim lastnim besedam ravná, da je kolikor toliko pomagal, da se nam je Stuarinigg v hudo nevoljo občanov in nikakor ne v korist naše šole usilil.

Se-li mora iz teh dogodkov pravičnost in poštenost okrajnega šolskega sveta najti? Nijso li takovšni, da se morajo vsakemu pri prostemu človeku studiti? To bi mi le v takovšem slučaju trpeti morali, ako bi ne bili boljši učitelji za to mesto v istem času prosili.

In kaj smo zvedeli po naključju 25. t. m. iz šolskih časopisov? — Deželni šolski svet je Jakob Stuariniga za učitelja v Gomilskem potrdil.

Premišljeva je navedene prigodke se nehoté vprašamo: Smo li možje ali nijsmo? Je-li pravica in poštenost iz novih šolskih postav izključena? Ali se priprosti narod tako za šolo navdušuje? —

Ker nam je popisano gospodarjenje z našo šolo, ki uže od leta 1869 traja, neznano; ker to naše otroke zelo nevarno kvari, ker mi kmétje velike davke za šolo pošteno plačujemo, hočemo, da se s tem tudi kolikor mogoče našim otrokom koristi, torej zahtevamo:

1. v naši šoli se mora v vseh predmetih popolno po postavnih določbah podučevati;
2. učitelj za našo šolo mora biti ne samo za vse predmete ljudske šole dovolj zmožen, ampak pred vsem tudi trezen in olikanega, posnemanja vrednega vedenja.

Ako bi nam kdo ugovarjal, da ima Stuarinigg dobra spričala, mu povemo, da njegova stara spričala ne podučujejo naših otrok; (kako so se v starih časih dobra spričala dobivala, tega mi nečemo dokazovati), zmožnost se mora tudi dejansko pokazati, in to je taisto, kar okrajni šol. svet, oziroma okrajni nadzornik g. Kapun neče videti. Mi še tu povemo:

Stuarinigg nij niti nemškega, še manj pa slovenskega jezika toliko zmožen, kolikor se od učitelja za ljudske šole zahtevati mora.

C. kr. dež. šolski nadzornik nam priprostim kmetom nij hotel verjeti, a prepričal se tudi nij, akopram smo za preiskavo prosili.

Velečastitega gospoda našega deželnega svetnika dr. Josip Vošnjaka prosimo za pomoč, da se ta reč na pravem mestu dovolj pretrese, ter naši šoli ugodno reši.

Na okrajni zastop Vranski apeliramo, da pozove z ozirom na navedene date tiste može na opravičenje, katere je v okrajni šolski svet volil, namreč gg.: Boštjan Bohinca, Franc Brinovca, Jurij Hanžiča, Jurij Rančigaja in Eduard Schaura, c. kr. dav-

karja na Vranskem, ki je tudi namestnik predsednika okrajnega šol. sveta.

Sadu svojega delovanja za šolo nema celi okrajni šolski svet toliko pokazati, kolikor davkoplačevalce njegove seje v enem letu stanejo. Kolikor je vidljivega šolskega napredka v našem okrajizaznamovati, nij njegova zasluga.

Kakor čujemo, je imel in še ima krajni šolski svet Vranski v okrajnem šolskem svetu največe zapreke. Mi jim kličemo: na dan z datami! da si vzajemno pomagamo iztrebiti, kar je gnjilega šoli in napredku naše mladine toliko protivnega na tako važnem mestu. Mar hočemo mirno trpeti in še dalje čakati?

Gomilsko, dne 30. marca 1875.
Josef Derča, France Kosen, župan v Gomilskem. župan v Grajski vasi.
Josef Janeschitsch, predsednik kr. šol. sveta.
And. Hotschewar, Gašper Šorn, Johann Turk, Franc Cizey, soudje krajnega šolskega sveta.

Vsem bolnim moč in zdravje brez leka in brez stroškov po izvrstni

Revalescière du Barry

v Londonu.

28 let uže je nij bolezn, ki bi jo ne bila ozdravila ta prijetna zdravilna hrana, pri odraslih in otrocih brez medicinske in stroškov; zdravi vse bolezni v želodcu, na živcih, dalje prsne, i na jetrah; žleze i naduho, bolečine v ledvicah, jetiko, kašelj, neprebavljenje, zaprtje, prehlajenje, nespanje, slabosti, zlato žilo, vodenico, mrzlico, vrtoglavje, silenje krvi v glavo, šumenje v ušesih, slabosti in blevanje pri nosečih, ožnost, diabet, trganje, shujšanje, bledičico in prehlajenje; posebno se priporoča za dojenice in je bolje, nego dojnično mleko. — Izkaz iz mej 80.000 spričeval zdravilnih, brez vsake medicine, mej njimi spričevala profesorja Dr. Wurzerja, g. F. V. Beneka, pravega profesorja medicine na vseučilišču v Mariboru, zdravilnega svetnika Dr. Angelsteina, Dr. Shorelanda, Dr. Campbella, prof. Dr. Dédé, Dr. Uré, grofnje Castlestuart, Markize de Brehan a mnogo drugih imenitnih oseb, se razpošiljava na posebno zahtevanje zastojni.

Kratki izkaz iz 80.000 spričevalov.
Spričevalo zdravilnega svetnika Dr. Wurzerja, Bonn, 10. jul. 1852.
Revalescière Du Barry v mnogih slučajih nagradi vsa zdravila. Posebno koristna je pri dristi in griži, dalje pri sesalnih in obistnih boleznih, a t. d. pri kamnju, pri prisadljivem a bolehnem draženju v scalni cevi, zaprtji, pri bolehnem bodenju v obistih in mehurji, trganju v mehurji i. t. d. — Najbolje in in neprecenljivo sredstvo ne samo pri vratnih in prsni boleznih, ampak tudi pri pljučnici in sušenju v grlu. (L. S.) Rud. Wurzer, zdravilni svetovalec in člen mnogo učenih društev.

Winchester, Angleško, 3. decembra 1842.
Vaša izvrstna Revalescière je ozdravila večletne i nevarnostne prikazni, trebušnih bolezni, zaprtja, bolne čutnice in vodenico. Prepričal sem se sam gledé vašega zdravila, ter vas toplo vsakemu priporočam.
James Shoreland, ranocelnik, 96. polka.
Izkušnja tajnega sanitetnega svetovaleca gosp. Dr. Angelsteina.

Berolin, 6. maja 1856.
Ponavljaje izrekam gledé Revalescière du Barry vsestransko, najbolj spričevalo.
Dr. Angelstein, tajni sanit. svetovalec.
Spričevalo št. 76.921.

Obergimpenn, (Badensko), 22. aprila 1872.
Moj patient, ki je uže bolehal 8 tednov za strašnimi bolečinami vnetic jeter, ter ničesar použiti nij mogel, je vsled rabe Vaše Revalescière du Barry popolnoma zdrav.

Viljem Burkart, ranocelnik. Montona, Istra.
Učinki Revalescière du Barry so izvrstni.
Ferd. Clausberger, c. kr. okr. zdravnik.
Št. 80.416. Gosp. F. V. Beneka, pravi profesor medicine na vseučilišču v Mariboru (Nemčija), piše v „Berliner Klinische Wochenschrift“ od 8. aprila 1872 to le: „Nikdar ne zabim, da je ozdravila enega mojih otrok le takozvana „Revalenta Arabica“ (Revalescière). Dete je v 4. mesecu vedno več in več hujšalo, ter vedno bljuvalo, kar vsa zdravila nijso bila v stanu odpraviti; toda Revalescière ga je ozdravila popolnoma v 6 tednih.“
Št. 79.810. Gospo vdovo Klemmovo, Düsseldorf, na dolgoletnem bolehanju glave in davljenji.
Št. 64.210. Markizo de Brehan, boleha je sedem let, na nespanji, treslici na vseh udih, shujšanji in hipohondriji.
Št. 75.877. Flor. Köllerja, c. kr. vojašk. oskrbnika, Veliki Varaždin, na pljučnem kašlju in bolehanju dušnika, omotici i tiščanji v prsih.
Št. 75.970. Gospoda Gabriela Tešnerja, slušatelja višje javne trgovske akademije dunajske, na skoro breznadejni prsni bolečini in pretresu čutnice.

Št. 65.715. Gospodični de Montlouis na neprebavljenji, nespanji in hujšanji.

Št. 75.928. Barona Sigm 10 letne hramote na rokah in nogah i. t. d.

Revalescière je 4krat tečnejša, nego meso, ter se pri odraslih in otrocih prihrani 50krat več na ceni, gledé hrane.

V plešastih pušicah po pol funta 1 gold. 50 kr. — 2 gold. 50 kr., 2 funta 4 gold. 50 kr., 5 funtov 10 gold., 12 funtov 20 gold., 24 funtov 35 gold. — Revalescière-Biscuiten v pušicah a 2 gold. 50 kr. — 4 gold. 50 kr. — Revalescière-Chocolates v prahu a v ploščicah za 12 tas 1 gold. 50 kr., 24 tas 2 gold. 50 kr., 48 tas 4 gold. 50 kr., v prahu za 120 tas 10 gold., za 288 tas 20 gold., — za 576 tas 36 gold. — Prodaje: Barry du Barry & Comp. na Dunaji, Wallfischgasse št. 3, v Ljubljani Ed. Mahr, v Gradcu bratje Oberanzmeyer, v Ljubljani Diechtl & Frank, v Celovcu P. Birnbacher, v Lenči Ludvig Müller, v Mariboru M. Moric, v Meranu J. B. Stockhausen, v Zagrebu v lekarnici usmiljenih sester, v Černovcu pri N. Šnirhu, v Oseku pri Jul. Davidu, lekarju, v Gradcu pri bratih Oberanzmeyer, v Temesvaru pri Jos. v. Papu, mestnemu lekarju, pri C. M. Jahnerju, lekarju, v Varazdinu pri lekarju dr. A. Halterju, askor v vseh mestih pri dobrih lekarjih in specerijah trgovcih; tudi razpošilja dunajska hiša na vse kraje po poštinih nakaznicah ali povzetjih.

Uradno naznanilo.

8. aprila 1875.

Razpisane službe: Na dvarazrednej narodnej šoli v Čermošnjicah učiteljska služba, z letno plačo 400 gld. Prošnje do 25. aprila pri kraj. šolsk. svetu v Čermošnjicah (okr. Novo mesto).

Javne dražbe: A. Knafelcovo iz Zagorja, 16. aprila (II. B. Bistrica). — Janez Mahkotovo iz Zavrznika, 19. aprila (I. Litija). — Fr. Slugovo iz Bukovja, 16. aprila (II. Postojna). — J. Primcevo iz Loke, 17. aprila (I. Ljubljana). — Miha Zadunovo iz Kala, 15. aprila (II. Postojna). — J. Fricetovo iz iz Nemske Loke, 440 gld., 15. aprila (I. Kočevje). — Jan. Znidarsičevo iz Laz, 1408 gld., 19. aprila (I. Lož). — Mih. Dovčovo iz Stožice, 17. aprila (I. Ljubljana). — Mih. Šuštersičevo iz Lipšev, 1070 gld. 14. aprila (I. Lož). — Fr. Kapusovo iz Iga, 14. apr. (I. Ljubljana). — Jakob Štrulcovo iz Dolenje vasi, 16. aprila (I. Črnomelj).

Umrli v Ljubljani

od 2. do 5. aprila:

Ant. Leitner, penz. c. kr. okr. komisar, 76 l., na pjučnici. — Urša Mulharjeva, zasebnica, 76 l., na opešanji. — Jov. Krivic, berač, 60 l., Marija Vesela, v oskrbnišnici, 84 l., oba na opešanji. — Jurij Znašel, zasebnik, 34 l., na prsnej vodenici. — Neža Mačkova, vdova hiš. posestnika, 51 l., na vročnici. — Jov. Garvasova, dete deavca, 1 l., na osepnicah. — Franca Završkovca, sirota, 12 l., na opešanji. — Jakob Zemljak, mesarsko dete, 3 l., na angini. — M. Janežič, c. kr. finančni tajnik, 49 l., na jetiki.

Tuji.

6. aprila:

Pri Stonu: Hočevar iz Krškega. — Graber iz Dunaja. — Braune iz Kočevja. — Prohazka iz Dunaja. — Modic iz Trebnjega. — Pretner iz Gradca. — Kramar iz Krškega. — Deutsch iz Varazdina. — Golobič iz Čerkelj. — Deu iz Tržiča. — Derbič iz Kranja. — Žeoznikar iz Tržiča. — Visentini iz Gorice. — Stadler iz Bistrice. — Kavčič iz Vipave.

Pri Malič: Nastopil iz Brna. — Polaček iz Dunaja. — Rothleitner iz Rimskih toplic. — baron Apfalter iz Križa. — Urbančič iz Preddvora. — Jugovec iz Stražiša. — Podgorski iz Trsta. — Gulich iz Sežane. — Jerič iz Čateža. — Bergstein iz Dunaja.

Dunajska borza 7 aprila

(izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	71 gld.	25	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	75	60	
1860 drž. posojilo	112	75	
Akoje narodne banke	962		
Kreditne akcije	240	75	
London	111		
Napol.	8	86 1/2	
C. k. cekini	5	22 1/2	
Srebro	103	45	

Brivec Mijo Nežič

naznanja občinstvu in p. n. gospodi svojim kundom, da se je od Šenkavža preselil proč k rotovžu, kjer ima sedaj brivnico v hiši šte. 3, in se toplo priporoča. (107—2)